

8. ACTIVITATS AMB L'AIGUA

Dolors Pomés i M.carmen Jardín. C.M.E.I.
"Els Pins". Figueres

El perquè del taller "Juguem amb aigua"

- **Respondre a** l'interès i necessitat dels nens de jugar amb l'aigua durant tot l'any.
- Utilitzar l'aigua com a **recurs didàctic** i així *donar continuïtat* a la U.P de L' aigua ja existent al centre. Anteriorment ja havíem dut a terme una experiència amb l'aigua, concretament en un grup de 2 a 3 anys durant el tercer trimestre del curs 95-96 ; en els posteriors anys la vàrem fer extensiva als altres nivells . .(Veure annex 1).
- **Analitzar** cadascuna de les situacions, experiències i vivències que es donen jugant amb l'aigua per tal que els infants vagin desenvolupant el seu pensament lògic-matemàtic, oferint un material ric i variat, organitzant l'espai, intervenir quan calgui...

Cal destacar que aquest curs 2002-2003 des de la facultat de Ciències de l' Educació de l' U.d.G s' ha endegat un nou model de Pràcticum dels estudis de mestre que intenta afavorir els lligams pedagògics entre les escoles, els estudiants i la Universitat en forma de col.laboracions i/o elaboracions de projectes que més interessin a cada centre. Nosaltres hem iniciat un projecte que ens permetrà a tot l'equip aprofundir en la lògica matemàtica i revisar allò que ja s'estava fent, això sí, amb l'ajuda i assessorament d'especialistes que ens clarifiquen els dubtes i ens suggereixen idees alhora que ens guien en aquest engrescador projecte (el projecte pot tenir una durada de 2 a 3 cursos escolars).

Així, doncs, “Juguem amb l’aigua” és un petit exemple d’aquest projecte que tot just enguany s’ha iniciat .Es tracta d’ una proposta lúdica adreçada als grups de 1 a 2 anys (10 nens) i de 2 a 3 anys (18 nens) a partir del segon trimestre.

Abans d’iniciar aquesta proposta lúdica observem inicialment durant una setmana i concretament a l’estona de joc lliure **quants i quins** nens van a la pica de l’aula i sobretot **què hi fan** .

Ens adonem que davant el mateix interès cap a l’aigua les accions dels nens de 1 a 2 anys i les accions dels nens de 2 a 3 anys són diferents; els primers exploren bàsicament aquest element mentre que els segons l’utilitzen molt sovint per jugar als racons de joc simbòlic : racó de la cuineta i racó de les nines .

A partir d’aquest moment revisem el *material* que disposem al centre intentant seleccionar-lo d’una manera que ens permeti anar-lo oferint segons l’interès i necessitats d’exploració, observació, manipulació i d’experimentació per part dels nens.

Fonaments teòrics del taller de l’ aigua

Després d’haver revisat la literatura que hi ha sobre el tema i d’haver-nos assessorat per docents especialitzats en didàctica de la matemàtica partim de la premissa:

“El raonament lògic matemàtic és la part de la matemàtica que a l’Etapa Infantil permet, a partir de l’anàlisi de qualitats sensorials dels objectes, estructurar la ment dels infants i desenvolupar la seva qualitat de raonar.”

A tall d’exemple us oferim **continguts lògic-matemàtics** que es donen en aquestes situacions lúdiques jugant amb aigua atenent als tres grans tipus de capacitats : identificar, relacionar i operar qualitats sensorials segons Canals (1992):

- **Observació de les qualitats perceptibles de l'aigua i del material relacionat amb aquest element ofert (suro, pedres, pots, embuts...)**
 - Observació i exploració directa de l'aigua mitjançant els sentits (incolora, inodora, insípida).
- Exploració i percepció de sensacions en tocar i jugar amb l'aigua: fred / calor, sec / moll...
 - Identificació sec / moll , recipient ple / buit.
 - Distinció dels elements que suren i els que no .
 - Omplir i buidar recipients..
 - Transvasaments entre recipients explorant les seves capacitats.
- Comparació de quantificadors tot manipulant l'aigua i els estris relacionats: ple / buit, més / menys, gran / petit, molts / pocs.
 - Exploració i experimentació de les possibilitats del material relacionat amb l'aigua pel que fa a les nocions espacials de dins / fora, obert / tancat.
- Manipulació i experimentació de materials diversos en contacte amb l'aigua: terra, farina...
 - Canvi d'estat físic de l'aigua (de líquid a sòlid i a la inversa).
 - Canvi de color

Material utilitzats

Els materials seleccionats són variats pel que fa a la mida, forma, color, transparència/opacitat... i quant al seu origen de procedència (així materials naturals, recuperats o de rebuig i/o comprats) .

El material bàsic del qual partim:

Palanganes, ampolles de plàstic, pots, culleretes, tassetes, gerres manejables, taps, tapadores, embuts, coladors, trossos de tubs, envasos foradats, suro, pedres, esponges, colorant... Hi ha d' haver suficient material per a tots els nens que hi participen.

Espai i forma d'agrupament

El lloc on es desenvolupa aquesta proposta lúdica és al mateix **espai** dels lavabos de l'escola (els lavabos es troben fora de l'aula) però en segons quins dies puntuals la sessió lúdica també es pot ubicar a la pica de les aules o bé als racons del joc simbòlic.

Les sessions d'aquest taller es fan, sempre que es pugui en petit grup per afavorir els desplaçaments, el moviment ampli, evitar conflictes i/o interferències durant l'estona de joc etc.

Desenvolupament del racó

Consta de tres fases ben diferenciades:

- Fase de preparació :
 - de l'espai i material del racó (omplir piques i palanganes d' aigua, preparar estris i/o elements que es relacionaran amb l'aigua...)
 - de la vestimenta dels infants (anar lleugers de roba, posar-se les bates i peücs impermeables, desar la roba i el calçat que no es pot mullar a sobre d' un banc...).

- Fase de joc :
 - (exploració, observació, exploració, manipulació i experimentació).

- Fase de recollida :

- (conjuntament nens i educadora): recollir els estris utilitzats i/o escampats i deixar-los a la pica per tal que s'eixuguin, amb la fregona recollir l'aigua que ha caigut a terra, tornar-se a canviar de roba i de calçat,...

El paper de les educadores

La nostra manera de fer és anar al costat del nen (escoltant i observant quines són les seves inquietuds/ interessos).Organitzem l' espai , el material i observem com es desenvolupen les sessions amb aigua.

Les educadores defugim de les propostes fetes “a priori” sense tenir en compte les demandes reals dels nens i respectar la iniciativa de cada infant a l'hora de triar-se el racó i el moment d'anar a jugar .

Com a educadores pensem que la nostra funció ha de ser fer de “mediadores” entre els continguts matemàtics que hi ha al nostre entorn i l'infant.

A mesura que els nens comencen a parlar podem intervenir-hi fent preguntes obertes del tipus : què fas?, com ho fas ?, com ho pots omplir ?... Intentem no donar solucions sinó només suggeriments. No s' espera una resposta única davant la mateixa pregunta. Així en el moment de treballar aspectes lògic matemàtics és té en compte aquesta diversitat.

Referències bibliogràfiques

Alsina, C; Brugués, C.; Fortuny J.M ^a.; Jiménez, J.; Torra, M.; (1995) *Ensenyar matemàtiques*. Barcelona: Graó. Col.lecció “El llapis”.

Canals, M^a.A. (1992) *Per una didàctica de la matemàtica a l' escola. Parvulari*. Vic: EUMO.

Cols, C. i Fernández J. (1993) “*Unitat de Programació 7 : L' infant i l'aigua*”; en exemples d'unitats de programació 4. Educació infantil. Llar d' infants, pàg. 171.

Kamiï, C. (1983) *El conocimiento físico en la educación Preescolar*. Madrid. Siglo XXI.

Lahora, C. (2000). *Actividades matemáticas con niños de 0 a 6 años*. Madrid: Narcea.

Annex 1

Activitats d'aprenentatge de la unitat de programació l'aigua pels grups de 2 a 3 anys

(CURS 95-96)

A/ Activitats programades per la U. P.

- 1- Sortida al bosc
- 2- Experiència a la piscina
- 3- La pluja i els bassals
- 4- Jocs amb la mànega
- 5- Rentar-nos les mans al pati
- 6- Regar el pati
- 7- Emplenar recipients
- 8- Pintar les parets del pati
- 9- Fer muntanyes d'escuma
- 10- Fer bombolles de sabó
- 11- Jugar en el sorral
- 12- Jocs a la taula d'aigua
- 13- Rentar joguines a la taula de l'aigua
- 14- Jocs d'aigua a la classe
- 15- Respectar i tenir cura dels animals i les plantes

B/ Activitats no programades per les educadores

- 1- Sortides organitzades per l' **AMPA**
 - 1.1- Sortida a la Mina del Ginebró
 - 1.2- Sortida Marítima
- 2- Situacions espontànies!

C/ Activitats relacionades amb els hàbits

1- Control d'esfínters:

- 1.1- Col·laboració en la neteja de l'orinal
- 1.2- Utilització de la cadena després d'usar el W. C.

2- Menjar:

- 2.1- Utilització del got per beure
- 2.2- Esperar el torn per beure i donar gràcies.

3- Higiene personal :

- 3.1- Esperar el torn per rentar-se les mans i la cara
- 3.2- Obrir i tancar l'aixeta
- 3.3- Utilitzar el sabó